

Under sednare hälften af förra året kom bladet under ny ledning. Hvad det härigenom vunnit, är obestridligen en större rörlighet, mångsidighet och denna lätthet i formen, hvilken man förut hos detsamma saknade. Isynnerhet hafva dessa fördelar framstått i M. B:s uppträdande på det nya året. I skämt och allvar har det härunder bekänt sig till ecclesia militans, såsom sig bör anfallande, icke sysselsatt med småaktigt sjelfförsvar. Dess vapen hafva varit i allo ridderliga, deras föremål blott unnantagsvis den periodiska pressen. Denna sednare taktik kan vara berömvärd, om »under närvarande förhållanden» publikens uppmärksamhet får anses vara väckt på tidningarnes innehållslöshet. Ty en kritik öfver vissa Tidningar båtår dessa sjelfva – aldrig. I öfrigt har, såsom sagdt, M. B. visat, att det icke anser sofva för jordens högsta goda. Och redan detta är en förtjenst desto större, ju ovanligare den i vårt kära fädernesland är. Behandlas de ämnen, som äro egnade att väcka intresse, med den talang, hvarom flera bland M. B:s artiklar bära vittne, så bör under ihärdigt arbete målet icke förfelas, d. ä. landets tidnings litteratur upphjelpas ur dess lägervall och verka gagneligt, åtminstone upphöra att förderfva.

De poësier M. B. innehållit under den välbekanta signaturen F. B. (från årets början äfven utan signatur) öfverträffa till en del så mycket allt vanligt tidningsrim, att de väl skulle förtjena sin egen recension. Deras lynne har varit en frihet och friskhet, hvilken vittnar om mera universel anda, än den vanligen finnes hos vårt lands diktare, och det måste glädja hvarje fångens vän att finna, huru fångaren i dem med raska steg frigör sig från de band, som förut mattat hans andes flygt. Ett sådant befrielsemedel är utan tvifvel ironin och satiren, i hvilken art M. B. innehållit enligt vår tanke verkliga mästarstycken.

Skulle M. B. tro våra önsknings öfverensstämma med allmänhetens, så anse vi billigt erinra: att bladet på den ort, der det utgifves, väl borde ega tillgång till större förråd på fakta såsom underlag till dess resonnerande artiklar; att det med alltförstor liberalitet och för litet urval lemnat plats för insända artiklar; att vidare dess »stående följetong» hvarken genom något bemödande att bilda läsarens smak eller genom någon allvarligare »tendens» anslutit sig till Tidningens sträfanden i öfrigt. Det vore gagnlöst att uppställa fordringar på rättelse häruti, om de icke skulle göras i Tidningspressens gemensamma intresse och ställas på en redaktion, hvilken säkert icke saknar förmåga att uppfylla dem.

40

203 BLAND LOFVANDE FÖRETEELSER ÄR FINSKA SÄLLSKAPETS VERKSAMHET ...

Saima n:o 15 10.IV 1845

Bland lofvande företeelser är Finska Sällskapets verksamhet under nu innevarande år. Sällskapet har nemligen öfvertagit utgifvandet af Tidskriften Suomi likasom af H:r Cajans Finska Historie, andra upplagan, samt har derjemte för afsigt att utgifva en öfversättning af Euklides, de fyra första böckerna, af en Svensk folkskrift »Grannarne i Skärgården». och en Finsk Robinson Skrifter för undervisningen och för folket äro utan tvifvel i närvarande ögonblick de viktigaste och mest egnade att verka för Finska språkets insättande i dess rättigheter. I afseende å öfversättningen i Euklides vilje vi erinra, att äfven Hr. Heikels bearbetning af första Boken blifvit till Finskan öfversatt och

snart torde utgifvas på H:r Öhmans förlag. I hög grad gagneligt vore nu, att konsttermerna och uttrycken i dessa båda skrifter blefve desamma, emedan olikhet häruti skall gifva de filisteer vapen i händerna. Den sistnämnda af dessa skrifter eger redan, såsom oss bekant är, Dr. Lönnrots gillande att återopa, och borde densamma således förtjena att rådfrågas.

Vore det sällskapet möjligt att ännu till hösten ombesörja en Finsk och en Svensk grammatik, huru kompendiösa som helst, så skulle Finska språkets införande i lägre Elementarskolorna icke mer möta något hinder uti brist på läroböcker. Man har talat om en ny Finsk grammatik från Viborg. Vål vore, om denna skulle komma att utgifvas under Sällskapets inseende.

Dessa bemödanden, hvilka småningom tilltaga i antal och kraft, likna de icke de första yttringarne af medvetande hos en ur lifsfara räddad? Frågande, oroliga blickar, mellan hopp och fruktan sväfvande hjertan omgifva den vaknande. Det gäller en nations väl eller ve, millioners andliga lif eller död. Hvilken oro, hvilket hopp för den, som eger ett hjerta!

10

20

204 FINSKAN SÅSOM SKOLSPRÅK.¹

Saima n:o 16 17. IV 1845

Menniskans anspråk och fogelns vingar vexa till, huru nära de än afskäras. Det är dock godt och lofligt, när anspråken, vore de än öfverdrifna, äro den ädla viljans, framkallas af kärleken och ifvern för det allmänna bästa. För ett förhastadt anspråk af detta slag måste vi anse yrkandet i Morgonbladet N:o 19, att det Finska modersmålet såsom skolspråk borde uttränga latinets studium; och de inkast, en Ins. i samma blad gjort mot detta yrkande, bevisa klart och bindande, huru öfverdrifvet detsamma är. Betraktadt såsom gymnastik för lärjungens förstånd, måste modersmålet alltid stå efter ett fremmande, hvilket med detsamma är helst något så när jemlikt i formernas bestämdhet och regelrätt inre byggnad. Med rätta anmärker nämnde Ins., att regeln vid modersmålet inlärande blir i mer eller mindre mon en öfverflödsvara. Och om något annat än praktisk nytta skall genom språkstudier vinnas, så är det just »arbetet» att med regelns tillhjälp ur orden utleta eller af dem sammansätta en förnuftig mening, som gör dessa studier för det unga sinnet själsstärkande. Blott till en ringa del kan detsamma vinnas genom läsning af modersmålet grammatik, der språkets muntliga användande redan står i lärjungens magt. Ifrån tal till skriftspråket förer nemligen mindre regeln än goda mönster och öfning uti att följa dem.

30

40

Med en oförlätlig käckhet frågar derföre äfven Kanava: »huru mången, (som genomgått våra skolor), har väl lärt sig ens de första grunderna (af Latinet) så, att han af dem skulle haft något gagn»? förmenande, att erfarenheten i afseende å landets embetsmän ger ett tydligt svar på denna fråga. Man behöfver mot den endast uppställa motfrågan: ifall någon i landets skolor uppfostrad embetsman eger annan förmåga än slentrianens, genom hvilken undervisning har han väl vunnit densamma om icke genom den i Latinet? Ingen regel är utan undantag, och ett godt hufvud har många vägar att komma till målet.

50

¹ Se detta blad N:o 1. 2. 5. 6.